

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 1. Vtrum vnâ, eâdemque adoratione adoranda sit humanitas, &
diuinitas Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

QVÆSTIO XXV.

De Adoratione Christi.

In Sex Articulos diuisa.

Notandum est Primò; Nomen Latinum Adorationis esse generale ad cultum Dei, Angelorum, & hominum: Sicut & nomina Hebræa HISTACHAVA, Adorauit; AVAD, Seruuit; & Græca λατρεία, Adoro; δουλεύω, Seruio: quibus cultus aliquis significatur. Adorare enim generatim nihil est aliud, quam notā aliquā submissionis, alium tamquam superiorem honorare; seu testari excellentiam alterius supra se. Sic Abraham adorauit Angelos, Gen. 18. & filios Heth, Gen. 23. Sic Iosue Angelos adorauit Iosue cap. 5. Miphiboseth & Nathan adorauerunt Dauid 2. Regum 9. 3. Reg. 1. & alibi frequenter. Vnde Adorare generatim non solum pertinet ad virtutem Religionis, quæ Deo cultum adfert; sed etiam ad Obseruantiam quæ ciuilem cultum & alium quemdam, ciuili maiorem & diuino minorem, creaturis exhibet.

Adorare
in genere,
quid sit.

Triplex
species
Adoratio-
nis iuxta
triplicem
excellen-
tiam.

Latria &
Dulia
quid pro-
prie vel
figuratiue si-
gnificent.

Obiectum
Adoratio-
nis aliud
formale,
aliud ma-
teriale.

Notandū Secundò, Ex D. Thoma 2.2. q. 103, art. 3. Sicut est triplex excellentia, ita etiam esse triplicem Adorationem. Prima est excellentia diuina & increata: Huic debetur summa adoratio, quæ à Theologis vocatur λατρεία. Et quia est vna excellentia in tribus personis, etiam vna adoratio illis debetur. Secunda excellentia est humana: vt, virtus humana, sapientia humana, potentia, dignitas. Huic debetur adoratio quædam politica pertinens ad virtutem Obseruantie. Tertia excellentia est media inter diuinam & humanam, consistens in bonis supernaturalibus, sanctitate, beatitudine, & alijs dignitatibus eiusdem ordinis. Huic debetur mediū quidam cultus, qui à Theologis vocatur δουλία, quæ est species quædam Obseruantie. Et quamuis nomen latria & dulia ex sua significatione sit generale significans omnem seruitutem; tamen ex vsu Scripturæ & Patrum, nomen latria accommodatum est ad significandum propriè seruitutem & cultum debitum Deo: nam à magno timore hoc nomen deductum est, quo Deum reuereri debemus ex λα & τρία. Similiter nomen dulia ad significandum cultum & seruitutem hominibus Sanctis, & Angelis debitam: nam communem seruitutem significat, qualis est etiam inter æquales; vnde Apostolus ad Gal. 3. vers. 13. ait; Per charitatem seruite inuicem; & ἡμεῖς ἀγαπῶν δουλεύετε ἀλλήλοις. Vide Septimam Synodū, vbi sapissimè hæc distinctio inuenitur; quam etiam habet Augustinus lib. 10. de Ciuit. cap. 1. & lib. 1. de Trinit. c. 6. & Damascenus oratione primā de imaginibus paulò post initium, & oratione tertiā paulò ante medium.

Notandum Tertiò: In obiecto Adorationis distinguendum esse formale & materiale. Obiectum formale adorationis est excellentia aliqua ob quam quis adoratur. Materiale est id, quod adoratur & quod ei est coniunctum. Quò fit, vt aliquid varijs modis adorari possit. Primò, Per se & propter propriam excellentiam: vt Deus, Sancti, & viri eminentes. Hæc dicitur adoratio abso-

luta. Secundò, Propter excellentiam extrinsecā; vt imagines & reliquæ Sanctorum. Et hæc dicitur Adoratio respectiua, propter respectum ad extrinsecam excellentiam. Tertiò, Aliquid adoratur, quia per se coniunctū personæ quæ adoratur; quod potius est Coadorari; sicut partes in toto: vt caput, latus, manus, pedes Christi. Quartò, Vt coniunctum accidentariè, & separabiliter: sic adoratur purpura & thronus Regius.

ARTICVLVS I.

Vtrum vna eademque adoratione adoranda sit Humanitas & Diuinitas Christi?

Respondet D. Thomas: Adoratio Christi vna est ex parte Personæ: ex parte autē causæ, adorationes possunt esse plures. Sensus est: Etsi plures sint causæ adorandi in Christo, & proinde plures species adorationis; tamen est tantum vna persona quæ adoratur, seu vnum obiectum materiale, vniūque terminus. Verum vt hæc magis explicentur:

Dico Primò, Christus homo est absolutè adorandus eadem numero latria, quā Christus Deus. Est fidè tenenda cōtra Nestorium, qui ponebat in Christo duas personas; & personā hominis assumpti dicebat tantummodò coadorari Verbo, ob inhabitationem & alias quasdam accidentarias cōiunctiones: vt definitur in Synodo III. can. 8. Si quis audeat dicere, assumptum hominem coadorandum vna cum Verbo, & conglorificandum, & Deum appellandum; tamquam alterum cum altero, & non potius vna adoratione colit Emanuelem, & vnam ei glorificationem adaptat, secundum quod Verbum Caro factum est; anathema sit. Similis definitio habetur in Synodo V. can. 9. quam hic refert D. Thomas in argumento: Sed contra.

Vbi aduerte; Assumptum hominem coadorari vna cum Verbo, apud hanc Tertiam Synodum quæ est Ephesina 1. & Cyrillum, nihil esse aliud, quam personam humanam simul adorari, quando adoratur Filius Dei in ipsa existens; ita vt distincta adoratio vtrique aptetur, licet simul, ob inhabitationem Filij Dei in homine: Sic enim accipiebant Nestoriani; vt patet ex verbis ipsius Nestorij apud Cyrillum in Apologetico, defensione octauæ Anathematismi: Confiteor, inquit Nestorius, in homine Deum; colo autem eum diuina connexionione Deo Verbo coadorandum hominem. Vbi illa prappositio cum, Græcè σὺν, in verbo συναρροσυνεύει, seu in verbo coadorandi, insinuat diuersitatem suppositorum aliquo modo coniunctorum; vt ibidem docet Cyrillus. Quòd si verbum (coadorari) accipiatur, vt idem sit, quod vnica adoratione adorari; sic natura humana coadoratur Filio Dei, & partes toti, & purpura coadoratur Regi, id est, vna cum Rege: nam vnica adoratio vtrumque attingit; vt statim dicemus.

Ratio

Christus
homo ab-
soluè ad-
randus la-
tria.

Est de fide
contra Ne-
storium.

An homo
Coadore-
tur Deo
Verbo.

Ratio huius propositionis est; Quia hic homo Christus, est verus Deus: ergo eadem adoratione colendus, quâ Deus. Patet Consequentia, ex communicatione idiomatum. Sicut enim eadem diuinitate, quâ Verbum est Deus, etiam hic homo est Deus; ita eadem adoratione, quâ Verbum adoratur, etiam hic homo adoratur. Confirmatur; Quia si hæc persona esset tantummodò Deus, haud dubiè esset colenda cultu latriæ: atqui assumptione naturæ humanæ non minuit diuinam dignitatem: ergo etiam sub humanâ naturâ est latriâ colenda: Sicuti persona Regis, etsi vili habitu sit induta, nihilominus eodem honore digna est, quo antea quando erat in purpurâ.

Dico Secundò; Eadem numero adoratione latriæ, quâ adoratur Christus seu Filius Dei, simul adoratur humana natura assumpta; non quidem per se primò, sed secundariò. Est certa hæc propositio, & contraria est erronea. Docent illam communiter Doctores in 3. dist. 9. & D. Thom. hic ad 2. & art. 2.

Probatur Primò, Ex Synodo III. cap. 8. vbi Synodus etiam hanc veritatem intendit; vt docet Cyrillus in Apologetico, qui Author est horum duodecim Capitulorum; idque confirmatur ex Athanasio, qui anathema imprecatur ei, qui negat Christi carnem adorandâ, vt Dei & Domini carnem. Idem patet ex Concil. Trid. sess. 13. c. 5. vbi dicitur, *Latriæ cultum qui vero Deo debetur, huic Sanctissimo Sacramento exhiberi ab omnibus fidelibus ob præsentiam diuinitatis: vbi aperte insinuat carnem Christi adorandam cultu latriæ.*

Secundò Probatur ex Patribus. D. Ambrosius lib. de Dominicâ Incarnationis Sacramento c. 7. Numquid, inquit, cum in Christo imaginem Dei, (id est, Verbum) & crucem (id est, Humanitatem crucifixam) veneramur; diuidimus eam? Quasi dicat; eadem adoratione veneramur Verbum diuinum & humanitatem crucifixam. Idem lib. 3. de Spiritu sancto c. 12. dicit, *Angelos non solum diuinitatem, sed etiam scabellum pedum eius adorare; & per scabellum intelligit carnem assumptam.* Quomodo eundem locû intelligunt Augustinus & Casiodorus in illû locum Plal. 98. *Adorate scabellum.*

Epiphanius in Ancorato dicit carnem simul cum Verbo adorari, sicut purpura coadoratur Regi. D. Augustinus serm. 58. de verbis Domini: *Sed illi (scilicet Gentes) adhuc replicabunt; & dicent: quid, quod carnem eius, quam creaturam esse non negas, simul cum diuinitate adoras; & ei, non minus, quam diuinitati deseruis?* Respondet August. *Ego dominicam carnem, imò perfectam in Christo humanitatem, propterea adoro, quod à diuinitate suscepta est, & Deitati vnita.* Adfert exemplum purpuræ, quæ simul cum Rege adoratur, dum Rex illa indutus est; quando autem exuta est, non adoratur. Theodoretus, qui antea cum Nestorio contrarium fenserat, in 1. c. ad Ephesios, explicans illud v. 19. *Secundum operationem potentia virtutis eius, &c.* Quod sumpta ex nobis natura, eiusdem honoris cum eo, qui sumpsit, sit particeps, vt nulla videatur esse adorationis differentia; vt nulla videatur esse adorationis differentia;

Damasceus, hoc omne miraculum superat. Denique Damascenus lib. 3. de Fide c. 8. *Non in adorabilem eius carnem dicimus; adoratur enim in hypostasi Verbi, quæ eius facta est.* Vide eundem lib. 4. c. 2. & alibi. Confirmatur eadem veritas ex vsu Ecclesiæ, quæ adorat Christi corpus in Eucharistia, & non solum diuinitatem. Hinc etiam natura humana dicitur sedere ad

dexteram Patris, id est, habere gloriam diuinitatis; vt rectè Damascenus lib. 4. de Fide cap. 2. Idem quoque thronus, eademque adoratio tribuitur Deo & Agno. Apoc. 5. & 22:

Tertiò Probatur Ratione: Quia totus Christus est simpliciter vnus, & vna persona constans duabus naturis: ergo eadè adoratione totus adoratur propter excellentiâ diuinitatis, quæ in ipso est: ergo simul censentur adorari illa, ex quibus Christus constat. Et Confirmatur, Quia cum adoramus hominem Sanctum, non solum adoramus eius animam, sed etiam corpus, vt rectè docet Cyrillus in Apologetico ad octauum Capitulum; quamuis ratio adorandi, nempe sanctitas, sit tantum in anima: ergo similiter, dum adoramus Christum, etiam adoramus ipsius humanitatem, quamuis excellentia diuina primò & per se sit in personâ, non in humanitate.

Idem Cõfirmatur similitudine Nicetæ in orationem quinquagesimam primam Nazianzeni: *Natura humana, inquit, vnita Verbo, est instar globuli ferrei in immenso igne constituti, qui ita ignitur, vt totus in ignem versus videatur. Atqui si ignem, inquit, illû fugeremus, simul ipsum ferrum fugeremus. Pari modo, dum reueremur Christi diuinitatem, simul humanitatem reueremur.* Quam similitudinem habet etiam Damascenus lib. 4. de Fide c. 3.

Dixi, Non primò adorari humanitatem; quia quod primò & principaliter adoratur, est persona; vel certè, natura ea cui excellentia primò competit: reliqua autem solum concomitanter vel secundariò; vt corpus & partes corporis: nam honor in hæc redundat.

Dices; Si humanitas non adoratur per se: ergo per accidens. Respondeo; Posse id admitti cum Durando d. 9. q. 2. Illud enim generatim per accidens dicitur adorari, cui ipsa excellentia non conuenit; sed ipsum tantummodò adiunctum est habenti excellentiam. Melius tamen dicitur adorari per aliud & concomitanter, ne videamur significare vnionem diuinitatis cum humanitate esse accidentariam. Per accidens autem propriè adoratur thronus & vestis vnâ cum Rege.

ARTICVLVS II.

Vtrum Humanitas Christi adoranda sit adoratione Latriæ?

Respondetur Primò, Humanitas Christi, si consideretur, vt res adorata in Verbo, siue vt obiectû & terminus adorationis cum Verbo, sic adoratur cultu latriæ, quo ipsum Verbum Incarnatum. Ratio est; Quia adoratio propriè tendit primariò in hypostasim, secundariò autem terminatur ad ea quæ hypostasi coniuncta.

Resp. Secundò, Si humanitas consideretur vt ratio adoradi, seu vt ornata omni munere gratiarum, sic adoratur in persona Verbi hyperdulia.

Notandum est, D. Thomam hic loqui de humanitate, quatenus est aliquid ipsius Christi, scilicet natura vel pars. Et sic intelligenda vtraque Conclusio. Nam obiectum completû adorationis, cui primò & per se conuenit adorari, est hypostasis; partes autem solum comitanter, & ratione totius adorantur. Vtrum quia etiam ipsa natura potest adorari, vt patet tum in natura diuina, dum Deus tribus Personis communis adoratur; tum in Spiritibus

Humanitas adoratur eadè latriâ qua Filius Dei, et si secundariâ.

Probatur ex Concilio.

Probatur ex Patribus.

Ambros.

Epiphanius.

Augustinus.

Caro Christi Verbo coadoratur, vt purpura cû Regi.

Theodor.

Damasceus.

6
Probatur ex Ratione.

Cur natura humana simul coadoratur Verbo.

Similitudo globi ferrei candentis.

Cur tamen humanitas Christi non primò, sed secundariò adoratur.

An adoratur per accidens.

7

Expositio mens D. Thomæ.